

0+

*"Торо тшалан узыт яндар шўман-влак:
пуго Юмын узжыт" (Мф. 5:8).*

ШўМ-ЧОН ИЗОЛЫК

МАРИЙ ПРАВОСЛАВНЫЙ ЖУРНАЛ 5-ЛЕ (13) № 2014-ИЙ МАЙ

Йошкар-Оласе да Марий Элысе Высокопреосвященнейший архиепископ Иоаннын благословитымыже почеш

1941 - 1945

Сенымаш кече дене!

**9 Май - чот куанyme кече,
Сенымаш кече!**

Ик тўжегат нылшўдў латкандаш кече да йўд шуйнышо Кугу Отечественный сарлан мучашым ыштыше, сенымашым кондышо кече. Россий калыклан тиде сар священный лийын. Священный манме мутшо салтак-влаклан нимучашдыме пенгыдылыкым, лўддымылыкым пуэн.

Кугу Отечественный сар Совет Ушемын калыкшылан Кугу ойгым конден, шуко миллион дене илышым нангаен, ола ден яллам йўлалтен-шалатыл пытарен. Пеш шыде, осал, чоя тушман ваштареш мемнан калык пенгыдын кредалын.

Тиде сарыште мемнан калыкын тушман деч утарыме миссийжым кызытсе пагытыште тупела почын ончыкташ тўчат. Тале полководец-влакын, тыглай салтакын тагастараш лийдыме патырлыкыштым мондыкташ тыршат. Сар теме дене кылдалтше тўрлў кино ден журналлаште тыгай шўлыш шижалтеш. Но ме шке историйнам лугкалаш пуыде, тудын чын шўрынжым палышаш да самырык тукумлан ойлен кодышаш улына. Вет тиде самырык-влакым шочмо элым йўраташ кумылангда да тудын верч ответственностьым шижаш тарвата. Ме ужына, служитлаш кайыше-влак кокла гыч шагал огыл самырык ег шылын кодаш тырша. Тиде мемнам пеш тургыжландара, тыге лийшаш огыл.

Ме армийын да флотын ветеранже-влакым, тылыште пашам ыштыше-влакым кугу Сенымаш пайрем дене саламлена! Кодшо илышаш кечыда тыныс да пиалан лийже. Тиде сарыште мыланна сенымашым пумыжлан Юмылан пеш кугу таум каласена. 9 майыште черкылаште благодарственный молебен да панихиде лиеш. Вет 9 май мыланна - сарыште чыла колышо-влакым уштымо кече.

Иерей Николай Чузаев.

9 мая

ПРАВОСЛАВНЫЙ ЎДЫРАМАШ ПАЙРЕМ

Кугече деч вара кумшо рушарнян миром кондышо ўдырамах-влакын кечышт палемдалтеш, вес семынже тудым эше православный ўдырамах пайрем манит.

Утарышын колымыжым Мария Магдалина, Клеопын Марияже, Саломия, Иоанна, Марфа ден Мария, Сусанна да молат ужыныт. Нуно Иисус Христос почеш мучаш марте каеныт, нимо деч лўдын огытыл.

Господьым тойымо верыш ўдырамах-шамычын толмыштан молан евангелист-влак утларак тўткышым ойырат, а Ылгы кынешлы Иисусым эн ончыч Мария Магдалинан ужмыж нерген коктынжо ушештарат? Христос шке апостолжо да 70 тунемшыже семын саде ўдырамах-шамычлан почешыже каяш кўштен огыл. Нуно Утарыше почеш шке кумылын каеныт.

Утарышын Ыресше воктене шогымо годым саде ўдырамах-шамыч мом шоненыт? Нуно йоратыме Туныктышыштым мыскылымым, Тудын орланымыжым да колымыжым ужыныт. Юмын Эргын чонжо лекмек, ўдырамах-влак миролан мўнгышкышт каеныт, а Мария Магдалина ден Иосийын Марияже Иисусым кушан тойымым эскереныт.

Апостол-влак мом ышташ ۆрыныт, Иисус деч коранмыжлан Петр пеш ойгырен, а ўдырамах-влак Туныктышын колоткаж деке вашкеныт. Ме Святой Возымах гыч шарнена, кузе Мария, Утарышын йолжо воктене шинчен, тунемше-влаклан курымаш илиш нерген ойлымыжым колыштын. А вес Мария шергакан миро дене Утарышын йолжым йыген да кужу ўпшў дене ўштын. Нуно чылан Христосын капше колотка гыч йоммо деч лўдыныт, Пудалымым вашлийыныт да апостол-шамычлан чудо лийме нерген увертараш вашкеныт.

Миром нумалше-шамычын корнышт кажныжлан тыглай улмыла чучеш гынат, нуно Христос деке йоратымашышт дене яндар лийыныт, шўлык шижмах деч паремыныт да христиан йоратымашышт дене примерым ончыклат: айдеме верч тургыжланат да тудлан полшат!

Тений тиде пайрем 4 майыште палемдалтеш.

Редакций пашаен-влак чыла ўдырым, ўдырамашым, авам, ака-шўжарым тыгай мотор кече дене саламла да Юмо кужу ўмырым пуыжо манын, тылана.

"Илышем Юмылан пўлеклыдем шуын"

Марий кундемшыте Мироносицкий монастырь Йошкар-Ола воктенысе Ежово селаште верланен. Тудым юмона коймо верыште 1649 ийыште чонаш тўналме. Ончыч тыште пўрєен монастырь лийын. Революций лиймеке, монастырьын илишыже вашталтын. 1924 ийыште тудым петыреныт, а монах-шамычым поктен колтеныт. Ик жап тушан йочапўртым веранденыт, вара ик озан кид гыч весыныш куснылын. 1993 ийыште тудым уэш нўлташ тўналме, ўдырамах монастырьым ыштыме. Кызыт тудым игумения Варнава вуйлата.

«Монастырьыш айдеме тыглай гына ок тол, тидлан могай-гынат чон шижмах, призваний лийшаш манме ой чын мо?» йодышлан матушка Варнава тыге вашештен:

– Чын, монастырьыш толаш призваний кўлеш. Кўргў тул ылыжшаш. Мый шкеже лу ий черкыште пашам ыштенам. Чыла лийын: храм, пўрт – иле да утаралт. Но тиде мыланем мучаш марте лыпланымашым конден огыл. Пел кече службышто улат, вес пел кече шке суртышто мўнгысў пашам шуктет. Эше шукурак ыштыдем, шке илишем Юмылан пўлеклыдем шуын. Садлан мый монастырьыш толынам. Тыште паша шуко гынат, тудо Юмын лўмеш да Юмылан ышталтеш. Ен-шамычым ончалат – вигак коеш: кўн призванийже уло, тудо кеч-могай нелылыккан да тўрлў пашалан ямде. Монастырьыш толаш шонышо ўдыр-влакнан ме ончыч тыште илаш темлена, ончалышт – кертыт мо нуно чыла чытен? Ик ўдырамах лийын да тыге ойлен: «Мирыште (мўнгыштў) мый тыге пашам ыштен омыл». Меат, монастырьыш толмешке, тыге пашам ыштен огынал. А тыште ме Юмылан служитлена. Вет Юмылан служитлымаш – тиде тыгай куан! Чыла пўртўс Юмылан служитла. Ончалза, могай тудо мотор. Айдемаат тыгяк лийшаш. Умыржў мучко тудо Юмылан служитлышаш, шке саскажым Юмылан кондышаш. Монастырьыш каяш шонышо ўдыр-шамыч тыгай пашам чонышт дене шижыт, тиде нунын подвигышт, тидын нерген нуно шонат. Кеч-могай монастырьыште паша шуко. Нунын деч мый ом лўд, чылажат мыланем куаным да йывырымашым конда. Нўшым ўдет, тудо кушкеш, шыжылан шке саскажым конда. Шонет: «А мый? Тудо те саскам конден, а мый? Тений Юмылан мый мом конденам?» Тыге, пўртўсым ончен, шкендым шке аклет. «Юмо дек шуаш манын, тый кушкат мо, тудлан кўлеш семын тыршет мо?» йодыш-влаккан вашмутет уло?

Москвасе поро пиалан Матрона аванам чыла православный ег чот пагала да йората. Кызытсе неле жапыште Россий мландылан тыгай ушанле святойым Юмо пуэн.

Юмын ойырен налме ўдыр Куликово пасу деч тораште огыл верланыше Себино селаште 1885 ийыште шочын. Ача-аваже, кум шочшан Дмитрий ден Наталья Никоновыт, ийготым погышо лийыныт. Еш нужналыкым чытен илен. Удырыштын шочмыж деч ончычак тудым приютыш пуаш кутырен келшеныт. Мўшкыран улмыж годым аважлан омо кончен: айдеме чурьян ош кайык пурла кидышкеже толын шинчын, шинчаже гына петырыме лийын.

Удырын сокыр шочмеке, аваже тудым чот чаманен, шкеак ончен. Азам тынеш пуртымо годым вўд ўмбалне тамле пушан тўтыра нўлталтын. Тынеш пуртышо батюшка Василий тиде йочан святой лийшашыж нерген каласен. Удырлан V курымышто Константинополь олаште илыше святой Матронан лўмжым пуэныт. Тиде грек ўдырамаш Тынеш пуртышо Иоаннын вуйжым кокымшо гана мумаште лийын, чын Юмын палыдыме-влакым христиан вера деке конден, ег-влакын кўргышт гыч иям поктен луктеден, шке тыршымашыж дене Византийыште чот чапланен.

15 курым эртымеке, тудын лўмжым нумалше Матронушкалан тыгаяк виная лияш пўралтын. Тудын онгыштожо, ырес кечыме верыште, коваштыже ырес семынак нўлтат палдырнен. Иўд еда изи ўдыр ала-кузе юмылукуш миен кертын, юмогам налын да нунын дене мутланен, модын шинчен. Юмын Аван Успеныйже лўмеш черке нунын пўрт деч тораште огыл верланен улмаш. Матронушка изинекак тушко корным кучен, чыла гаяк службыш коштын, омса воктене йоратыме верыштыже шоген, кунам мом мурышашым пален да мураш полшен. Черкыште кушто могай юмога кечымым пален, службо деч вара нунын ончылно кужун шоген. Верысе помещикын ўдыржў Лидия Янькова тудым Киево-Печерский ден Троице-

Чыланат, чыланат мый гекем толза ...

Сергиев лаврыш да моло святой верышкат коштыктен. 14 ияшыж годым ўдыр Кронштадтысе Андреевский соборышто шоген. Службым вўдышў святой Иоанн Кронштадтский чылаштан коранаш кўштен да каласен: «Матронушка, тол мый гекем», шкеже тудым благословитлен. Матрона 17 ияш улмыж годым коштын кертдыме лийын. Тидым Юмын эрыкше семын умылен да шкенжым паремдаш тўчен огыл. Ег-шамыч гын тудын деке пеш шукын йодын толыныт: черле-влак паремнешт, шкет илыше-шамыч ешан лийнешт, ача-ава шке йомшо шочшыж верч кумалаш сўрвала, самырык ег тунемаш пурынеже, весыштын илашышт пачерышт уке. Тудын деке толшо кажне чон верч Матрона авана Юмын сўрвален да кызытат сўрвала, полша. Тыгай полшы нерген шўдў дене, тўжем дене ег каласкала, воза. Москваште кызыт тудын капше Юмын Аван Леведмыж лўмеш ўдырамаш монастырьыште кана. Тушко кажне кечын шуко калык толеш, черетыште шогат, а лишыл егышт, серышым возен, нунын пелен колтат.

Москвасе поро пиалан Матрона аваланна молитва

О, поро пиалан Матрона авана, чонет дене Юмын престолжо ончылно Пылпомышто шоget, капетше дене мландыште канет да тыланет кўшычын пуымо порылык дене тўрлў брыктарыше пашам ыштет. Ончал кызыт поро шинчат дене сулыккан, ойган, черле да кечына-влакым языкан алгаштарымаште илен эртарыше-влак ўмбаке, лыпландаре мемнам, ўшаным йомдарыше-влакым, кўргў чоннам эрыкташ языкна верч Юмын колтымо пеш неле чер-влакнам паремде, утаре мемнам тўрлў ойго да осал паша деч, сўрвале мемнан Господьнам, Иисус Христосым, мемнан закондымо пашанам, сулыккан, самырык годсо гыч тачысе кече да шагат йотке ыштыме языкнам кудалташ йод, да тыйын сўрвалымет дене поро вийым да чон куаным налын, Троицыште улшо Ик Юмын: Ачам, Эргым да Святой Шўлышым – моктен мурена, кызытат, керек-кунамат, курым-курым мучкак. Аминь.

Кугу Отечественный сар тўналме деч ончыч Валаамысе ик старецлан черкыште службо годым кум кончымаш лийын.

Икымше гана тудо Юмын Авам, святой Иоанн Крестительым, святитель Николайым да пеш шуко святойым ужын. Российым ынже кудалте манын, нуно Утарыше Христосым сөрваленыт. Утарыше вашештен: **«Российыште ўшанымаш да поро илыш йомын шуын. Закондымын илимым чыташ огеш лий».**

Христос Юмылан чыла святой да Юмын Ава шинчавўд дене чотрак кумалыныт. Тунам Утарыше каласен: **«Мый Российым ом кодо».**

Кокымшо гана Утарышын престолжо ончылно Юмын Аваже да святой Иоанн Креститель шогеныт да Тудым Российым утараш сөрвален кумалыныт. Утарыше тыгак вашештен: **«Мый Российым ом кодо».**

Кумшо гана Юмын Ава Шке Эргыже ончылно шоген да шинчавўд дене Российым утараш сөрвален: **«Мыйын Эргым, шарналте, кузе Мый Тыин Ыресет воктене шогенам»**, – да сукалтен шичнеже улмаш.

«Огеш кўл, – ойлен Утарыше,

КУГУ ОТЕЧЕСТВЕННЫЙ САР ГОДЫМ РОССИЙ КУЗЕ УТАРАЛТЫН 1941 - 1945

– **Российым чот йоратымет нерген Мый палем. Наказатлем, но арален кодем».**

Тидым ужшо старец шўдў ияш улмыж годым Псково-Печерысе монастырьыште колен.

Сар тўналме годым Антиохийысе патриарх Александр III уло тўня деч Руш мландылан полишым йодын. Юмын ойырымо енге Антиохийысе патриархат гыч митрополит Илия лийын. Шкеже тудо маленат огыл, нимом ни кочкын, ни йўын огыл, а Юмын Аван иконыжо ончылно гына кумалын да Российым утараш да кузе полшаш лийме нерген йодын.

Кум сутка эртымеке, Юмын Ава тул менге семын Шке тудын деке толын да Российым кузе утарыме шотышто умылтарен. Юмылан чын кумалше да Российын сай йолташыже семын митрополит Юмын эрыкшым ен-влаклан палдараш ойырымо лийын. Юмын Ава эн ончычак черке, монастырь, семинарий-шамычым уэш почаш да священник-влакым фронт гыч черкылашке пўртылташ кўштен. Тыгак тудо палемден: Ленинград олам пуаш огыл, Юмын Аван Озанысе юмогаже дене ола йыр крестный ход дене эрташ, вара Москваш нангаш, тушто молебным служитлаш, юмога Сталинградыштат лийшаш, олам тыгак тушманлан пуаш огыл. Юмога войскашамыч дене пырля границе марте шушаш. А сар чарнымеке, митрополит Илиялан Российыш толман да Россий кузе утаралтме нерген каласкалыман.

Владыка Совет правительстве, Руш Православный Черке дене кылдалтын да Юмын эрыкше нерген ойлен.

Сталин шкеж деке митрополит Сергийым, митрополит Алексейым (вара тудо патриарх лийын) ўжыктен да митрополит Илиян каласымыжым шукташ кўштен.

Ленинградын Владимирский

собор-жо гыч Юмын Аван Владимирский юмонажым луктыныт, да ола йыр крестный ход лийын. Ленинград деч вара юмогам Россий мучко нангаеныт. Юмын Аван сөрвалымыж дене Москва олат утарен кодымо лийын. Москва деч вара Юмын Аван Озанысе иконыжым Сталинградыш нангаеныт, тудын ончылно чарныде молебным да панихидым служитленыт. Юмога Юлын пурла могырыштыжо улшо войскаште лийын. Фашист-шамыч энгер гоч вончен кертын огытыл.

Кенигсберг (кызыт тиде ола Калининград маналтеш) верч кредалме годым тыгай чудо лийын. Мемнан салтак-шамычын вийышт пытен. Теве фронт дене командоватлыше толын, а пеленже – шуко офицер да юмога дене священник-шамыч. Священник-влак молебным служитленыт да кредалме верыш юмога дене ончыко каеныт. Чылан шоненыт: нуным пуштыт... Но нуно тушман тул ваштареш шып, тыматлын гына каеныт.

Вучыдымын тушман могыр гыч лўйкалымым чарненыт. Тунам сигнал пуалтын да мемнан салтак-влак штурмым тўналыныт.

Варарак немыч пленный-шамыч ик ен гай каласкаленыт: кредалмаш деч ончыч каваште Мадонна (Юмын Ава) койын. Тудым чыла немыч салтак ужын, нунын чылаштынат сарўзгарышт чарнен шогалын. Тунам мемнан салтак-влак тушманым сененыт да олам налыныт. Юмын

Ава коймо годым шуко немыч сукалтен кумалын да умылен, Кў руш-шамычлан полша!

1947 ийыште Сталин шке сўрымыжым шуктен, митрополит Илиям Российыш ўжын. Правительстве митрополит Илиям Сталинын премийже дене наградитлаш пунчалым луктын. Но Владыка премийым налын огыл. Тудо ойлен: монахлан окса огеш кўл. Окса тендан кугыжанышлан пеш кўлеш. Ме тыланда кокшўдў тўжем долларым тулыкеш кодшо йоча-шамычлан полиш семын пуэна.

Российыште лиймыж годым Владыка ойлен: **«Мый тендан эл верч чот кумалынам. Юмылан тау, мый тыште тендан дене пырля кумалам. Мый ўшаным ужынам, мый тыгак ужынам, кузе Юмын Ава Шке йочаже-шамычым коден огыл».**

Митрополит кусарыше гоч кутырен. Кажныжын чонжо йўлен, чыланат шкеныштым иза-шольо да ака-шўжар семын шижыныт, икте-весыштан эн шергакан айдемыла чучыныт.

Кунам «Заступнице Усердная...» тропарьым мураш тўналыныт, чылан шортыныт.

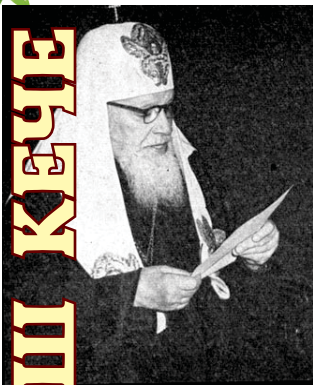
Шуко ий эртымеке, 1963 ийыште, Владыка Псковысо Троицкий соборышто лийын да ойлен: **«Юмым да Юмын Авам нигуштат тендан семын огыт йорате. Кузе тендан дене Юмын йоратат – тидым ойленжат мошташ огеш лий. Мый шуко кугыжанышыште лийынам, но тыгай йоратымым нигуштат ужын омыл. Кузе тунам «Заступнице Усердная» тропарьым тўжем утла ен мурен! Мый шортынам, нимом ойлен кертын омыл...»**

Чылан ўрын шогеныт: молан уна шортеш? Тудо вашештен: **«Мый эре тендан элда верч кумалам. Тудо чонышто. Мый тендан кугыжанышым, тендан калыкым пеш чот йоратем».**

Митрополит Илия ош тўня дене 97 ияш чеверласен. Тудо мемнан шочмо мландына верч кумалше лийын.

СЕНЬМАШ КЕЧЕ

9 май Сеньмаш кече гына огыл, тудо эше Кугу Отечественный сарыште шке вуйыштым пыштыше салтак-шамычым шарныме кече. Сеньмаш мыланна пеш нелын толын гынат, Юмо мемнан Шочмо эллан, калыкклан эре полшен шоген. Вет капитуляций чот орланыше святой Георгийын кечынже, 6 майыште, лийын.

Святейший Патриарх Алексий I (Симанов):

- ...Юмылан чап да тау! Россий мландыште тыныс, түрлө кугыжанышын ушнымышт дене шуко мландыште – тыныс... Осал ег-влакын шонымашыштым Юмо чарен шогалтен, кызыт ме нунылан үчим шуктымым ужына. Ме ўшанлын да чытен, Юмын пуымо саде куанле кечым вученна. Тиде кечын Юмо шке төр судшым мландымбалысе эн осал тушман-влакклан ончыктен. Шочмо элым утараш манын, Православный Русь шотлен пытарыдыме подвигым ыштен. Калык чыла вий-куатшым ик айдеме гай иктыш чумырен да шкенжым чаманыде

кредалме деч деч вара кызыт Юмо ончылно Тудын полшымыжлан таум ыштен кумалеш. Сеньмаш куаным гына конда мо? Тудо кызытсе да ончыкылык илиш нерген, сеньмашым пенгыдемдыме нерген, пашаште чот тыршыме нерген шоныкта. Сарын кондымо сусырым ме эмлышаш улына. Мемнан ончылно шуко неле паша уло гынат, ме ынде эрыкан улына да куан дене пашашке ушнена. Сарым фронтыштат, тылыштат кугу ўшан дене чытен лектынна гын, ынде ме ола-влакнам уэш кок пачаш виянрак чогаш тўналына. Мемнан лишыл егнан да родо-тукумнан патырлыкыштым шарнен, кō сеньмашым кондаш манын, вуйжым пыштен, ме нунын верч Юмылан кумалаш тўналына. Тыныслыкын Юмыжо мемнан шочмо мландылан поро суапшым пуыжо да элнам вуйлатыше-влакклан чын дене пырля тушманым сенаш полшен шогыжо, сарын лўдыкшō сўретше ынже тол. Мемнан Святой Черкынам, тудын архиерейже-влакым, священникше-влакым, ўшанле шочшыжо-шамычым, тушманым сенаш манын, сар годым кузе кумал шогенят, кызытат мемнан кугыжаныш верч тыгак кумалаш йодам. Тек молитвана Юмылан келшыше лиеш. «Янлык-шамычым» тыпландарыше да шыде тулым йōртышō Юмо моктымо улеш... Аминь.

КУМАЛЗА МЕМНАН
ЧЕРКЕ ВЕРЧ

Совет жапыште Параньга район Кугу Пумарий (Елеево) селасе Ильинский черкым пужымо деч вара, 2009 ийыште тыште угыч приходым почаш пунчалым лукмо. Документым погаш эше совхоз пытыме жапыштак (2006 ий) тўналме. Калык ден кутырен келшен, эркин-эркин ял, пōрт еда оксам погенна, умылтаренна, кудышт шке конден пуэныт. Вара изи пōртым шындышна, кызыт алтарьлан пристройым - приделым - ешаренна. Иконостасым ыштыме. Ынде утварьлан окса польш күлеш.

Кугу пайрем годым да кажне кугарнян Марий Турек районысо Косолапово селасе Николай Мирликийский лўмеш храмжын настоятельже Александр ача служитлаш толеш. Кызыт тиде молебный пōртна Святой Илья Пророк лўмеш приход маналтеш. Калык эркин дене черке велке савырнаш тўналын, да илишат тидым ышташ ўжеш. Кызыт ўшан Юмылан гына.

Тиде фотосўретыште соборований таинство кая. Тиде молебный пōртыштō ўмаште Кугече пўтō кучымо жапыште лийын. Эше ик гана Параньгаште шоныен да черле-влак дене эрта-ренна. Тений соборованийым кок гана эртарыме.

Калык рушарня школыш коштеш. Шўм-чоным эрыкташ күлешлыкым эркин дене палаш

тўналына. Юмо полша гын, кенежым Владыка черкынам святитлаш толеш. Вара мемнан селаштат литургийым служитлаш тўналыт.

Мыланна польш күлеш, кертме семын ала полшен кертдыа? Кажне ешыште вес тўняш кайышат уло. Нуно эн ончыч молитва лудмо польшым, вара поро пашам, храмлан пуымо жертвам вучат. Тиде поро пашам ыштена гын, ончыкылык тукумлан - йоча ден уныка-влакклан - илиш корно почылтеш. Вет кажне йоча - Юмын пōлек. «Шке гыч чыла кертам» манын, толашаш сай

огыл. Тыгак ўмырым илен эртарыше-влаккланат куштылгырак лиеш.

Йодмаш: кумалза мемнан черке верчат, польшыза, кō кузе кертеш, тыгак окса польш денат. Черкылан полшышо еным Юмо огеш мондо!

Мемнан реквизитна: Местная религиозная организация православный Приход храма Святого Пророка Илии с.Елеево Параньгинского района РМЭ Йошкар-Олинской и Марийской Епархии Русской Православной Церкви (Московский Патриархат)

ИНН/КПП 1211004550/121101001

ОГРН 1101200000153

Р/с 40703810416070000009

Банк Марийский Региональный филиал ОАО «Россельхозбанк»

БИК 048860721

Кеч-могай польшланат куанена.

Настоятельын польшкалышыже - Валентина Аркадьевна Левагина.

Юмо аралыже тендам!

СВЯТОЙ КУГЕЧЕ ВАШЕШ НАГРАДЕ-ВЛАК

Тений Святой Кугече пайремлан Москван да уло Российын патриархше Кирилл Йошкар-Оласе да Марий Элысе священник-влакым награде-влак дене палемден:

– **Почмо Кугижаныш омса ончылно «Пылпомышто улшо мемнан Ачана» («Отче наш») молитва марте** протоиерей Александр Алешев (Курыкмарий район Пистерла (Емелево) селасе Пеш Святой Троице лүмеш храм) служитлен кертеш;

– **почмо Кугижаныш омса ончылно Херувим муру марте** протоиерей Сергей Филонов (Йошкар-Оласе Пеш Сятой Юмын Шочыктышо Аван Успеныйже лүмеш храм) служитлен кертеш;

– **митрым пуымо:** протоиерей Вячеслав Ершовлан (У Торъял селасе Господьын Пылпомышыш чапландаралт кўзымō лүмеш храм), протоиерей Николай Барсуковлан (Юрино посёлкысо Михаил архангел лүмеш черке), протоиерей Александр Михайловлан (Волжск оласе Юмын Аван «Чылан ойган-шамычын куанышт» юмога лүмеш храм);

– **палицым пуымо:** протоиерей Алексей Никитинлан (Кожласеласе святитель Николай Мирликийский лүмеш черке), протоиерей Андрей Романовлан (Килемар посёлкысо святой пророк Илия лүмеш черке), протоиерей Николай Ярошевичлан (Советский посёлкысо Россий мландыште Волгалтше Чыла Святой-влак лүмеш храм);

– **камилавкым пуымо:** протодиакон Александр Конокпаевлан (Йошкар-Оласе Юмын чапландаралт кўзымō лүмеш черке);

– **протоиерей саным пуымо:** иерей Сергей Бажановлан (У Торъял район Элембай (Елембаево) селасе преподобный Андрей Критский лүмеш храм), иерей Сергей Мошкинлан (Советский район Орша селасе Бессребренник Косма ден Дамиан лүмеш храм), иерей Виктор Немцевлан (Оршанке район Табашино селасе

святой мученик Флор ден Лавр лүмеш храм), иерей Александр Бачуринлан (Йошкар-Оласе преподобный Серафим Саровский лүмеш черке), иерей Михаил Ильинлан (Семёновко селасе Пеш Святой Юмын Шочыктышо Юмын Аван Шочмыжо лүмеш храм), иерей Алексей Михайловлан (Медведево посёлкысо Юмын Аван Державная юмонаже лүмеш черке), иерей Николай Егшинлан (Азаново селасе Господьым вашлиймаш лүмеш черке).

Тыгак Святой Кугечын Йошкар-Оласе да Марий Элысе архиепископ Иоанн черке награде-влак дене палемден:

– **наперсный ыресым пуымо:**

иерей Михаил Лежнинлан (Ежово), иерей Владимир Камышевлан (Йошкар-Ола), иерей Александр Козловлан (Йошкар-Ола), иерей Владислав Мишутовлан (Виловат);

– **камилавкым пуымо:**

иерей Николай Киселевлан (Сурок), иерей Василий Яшмолкинлан (Кузнецово), иерей Александр Лоскутовлан (Йошкар-Ола), иерей Алексей Михеевлан (Йошкар-Ола), иерей Иоанн Кристевлан (Йошкар-Ола), иерей Константин Домрачевлан (Йошкар-Ола),

иерей Матфей Сапаевлан (Волжск район), иерей Сергей Петровлан (Волжск район), иерей Игорь Сапаевлан (Волжск район);

– **набедренником пуымо:**

иерей Алексей Семеновлан (Йошкар-Ола), иерей Виктор Умрихинлан (Йошкар-Ола), иерей Алексей Скрябинлан (Волжск), иерей Николай Аникинлан (Мариец);

– **кок орарым нумал кертыт** диакон-влак Сергей Метелев да Александр Мельников.

«Шўм-чон изолык» редакций чылаштым тыгай наградым налме дене саламла да, Юмо тазалыкым да кужу ўмырым пуыжо манын, тылана!

У радиопередаче

МАРИЙ ЭЛ РАДИО

Йошкар-Оласе да Марий Элысе архиепископ Иоаннын благословитлымыш почеш апрель гыч Марий Эл радион эфирыштыже **«Православный марий кундем»** передаче йонгаш тўналын. Тушто Марий кундемыште православийын тўзланаш тўналмыше, Йошкар-Олан да Марий епархийын пашаж нерген ойлат. Тыгак православный пайрем, святой да мемнан элысе святыня-влак нерген увер-шамыч лийыт. Радиопередаче кок арнялан ик гана кугарня еда 11 шагатат 45 минутлан тўналеш. Вўдышыжō – Марий самырык театрын артисткыже Любовь Купсольцева.

Школысо вашлиймаш

Какшамарий кыдалаш школ марий композитор И.С.Ключников-Палантайын лўмжым нумалеш. 10 апрельште тушто олык марий округын священникше-влак дене вашлиймаш лийын. Тиде мероприятийште тиде округын благочинныйже, протоиерей Алексей Никитин, тыгак Кокшайск селасе Юмын Аван Леведмыже лүмеш черкын настоятельже, иерей Алексей Леонов, Морко районысо Арын селаште верланыше Юмо Шочмо лүмеш храмын настоятельже, иерей Николай Чузаев да Арын селасе Рушарня школын тунуктышыжо Надежда Вячеславовна Стрелкова лийыныт.

3-шо ден 4-ше класслаште урок священник-влак дене пырля эртен. Класс вуйлатыше Р.А.Ласточкина Юльял (Сидельниково) селаште Юмын пророкшо Илия лүмеш храмын историйжым каласкален. Иерей Алексей Леонов пророк Илиян ыштыме чудо-влак нерген ойлен, протоиерей Алексей Никитин Волжский район Пётъял селасе святой Гурий лүмеш черкын историйжым да тушто аралалтше святыня-влакым радамлен. Иерей Николай Чузаев «Шўм-чон изолык» марий православный журнал дене палдарен. Туныктышо Н.В.Стрелкова Арын селасе черке да Рушарня школын пашаж нерген ойлен.

Тунемше-влаклан «Шўм-чон изолык» журналым пōлеклыме. Мучаште чылан школ вуйлатыше Б.В.Кондратьев дене мутланеныт, школ тоштерысе поян материал дене палыме лийыныт.

Пашам йӱратымаш порылыкым шочыкта

Порылыкым кажне ег шке семынже умыла. Икте, сайын тунем лектын, чонлан келшыше пашам муын, карьерым ыштымым порылыклан шотла. Весе уло шӱм шокшыжым, йӱратымашыжым лишыл да йырже улшо ег-влаклан пуымым "порылык" манеш. Кажне ег ончыланже йодышым шындышаш: илышыштыже тудо шкаланже веле огыл, весыланат мом сайым, порым ыштен да эше ыштен кертеш?

Районысо школлаште кажне ийын «Шошымсо порылык арня» акций эртаралтеш. Теният Приволжский кыдалаш школын туныктышо ден тунемшыже-влак тушко уло кумылын ушнышт. Школ воктене тошто лышташым, тӱрлӱ шӱкшакым поген налыч, «Йӱын пытарыдыме Чаше» юмога лӱмеш часовня кумдыкым, Сенымаш аллеийым эрыктышт.

Поснак 8 «а» классыште тунемше-влакым палемдыман. Ӱдыр-влак Купсоласе (Эмеково) Юмым Шочыктышо Эн Яндар Владычицан, Эре Ӱдыр улшо Мариян, Леvedмыже лӱмеш храм пеленысе рушарня школын пӱртыштыжӧ туврашым, окнам, пырдыжым, кӱварым мушкыч, ковӧр ден паласым почкышт. Рвезе-шамыч, педагог-влакын вуйлатымышт почеш, Моркиал селасе Казанский Юмын Ава лӱмеш храм олмышто чонымо кумалме пӱрт воктене тыршышт. Нунылан нелырак паша логале. Пырля тыршымаш тунемше ден туныктышо-влакым эшеат лишемдыш, икте-весыштым шымленрак ончалаш таратыше. Пашам пытарымеке, шошко кочкышым тамлыме годым, чон почын мутланен шинчымат пеш сайын ушеш шындаларт кодӧ.

Порылык акцияым моло кугыен-влак Кугече пайремлан ямдылалтме дене кылдышт. Евгений ачан благословитлымыж почеш, калык Юмын Аван Леvedышыже лӱмеш черке кӧргым эрыкташ тӱрлӱ ял гыч шке кумылын миен. Яльчик, Купсола, Кукшӧнер, Упшер кундемла гыч прихожан-влак юмога-влакым арун ӱштын шындышт, окнам, пырдыжым тыршен мушкыч, кудывечым эрыктышт. Кугыен-влак дене пырля тыршымаш самырык тукымым пашам йӱраташ, ваш-ваш пагалаш да поро лияш туныкта.

Юлсер кундем.

Славян-владкым туныктеныт

24 майыште ме апостол-владк дене иктөрүлшо Мефодий ден Кириллын, славян калыкын туныктышыштын, кечыштым палемдена. Нуно IX курымышто Фессалоники (кызыт Салоники) грек олаште шочыныт, балканысе славян-владк тудым Солунь маныныт. Сандене Кирилл ден Мефодийымат «Солуньысо изак-шоляк» манит. Нуно грек йылмым веле огыл, тыгак болгар-македон йылмым паленыт.

Мефодий самырыкше годым Византийысе ик кундемын вуйлатышыже лийын, вара тиде у лүм дене монах постригым налын, шке шочмо лүмжө калыкыште мондалтын. Кириллын шке лүмжө Константин улмаш, черланен колымыж деч ончыч, 42 ияш улмыж годым, тудо монах лийын да у лүмым налын. Тудо Константинополь олесе университетыште чапле шинчымашым поген, шкенжымат «Константин Философ» маныныт, патриархын библиотекуштыже пашам ыштен. Христиан верам шараш араб халифатыш, Хазар кундемаш коштын, копт да акрет годсо еврей йылмым тунемын.

Константин 860 ийыште Херсонесыш (кызытсе Севастополь деч тораште огыл верланыше ола) толын. Тыште тудо «руш» буква дене возымо Евангелий ден Псалтиртым ужын да нуным лудын лектын. Тудо чот орландарен пуштво святой Климентын мощыжым Херсонесыште 861 ий 30 январьыште муын.

Святой Климент I курымышто Римысе папа лийын. Император Траян тудым Херсонесыш ссылкыш колтен. Святой Климент тыштат шке пашажым шуен – чын Юмым палыдыме-владкым христиан вералан туныктен. Сандене верысе вуйлатыше-владк тудым казнитлен пуштыныт: шинчыр дене шуйышкыжө якорьым пижыктеныт да тенызсек кудалтеныт. Святойын мощыжым шукертсек кычалыныт, но тудым тыгак святой гына муын кертын. Константин ден епископ Георгий күнчышаш верым ончыктеныт, тушто мощым да шинчыран якорьым муыныт. Константинопольыш пörтылмеке, Константин славян азбукым ямдылен да Юмылан служитлышаш текст-шамычым тошто славян йылмыш кусараш тўгалын.

Кугу Моравийын князьше Ростислав шке калыкшым шочмо йылме дене сотемдараш шонен. Рим империйын культурыж дене варналташ огыл манын, тудо 863 ийыште Византийыш йодмаш дене лектын: христиан верам шочмо йылме дене умылтарен моштышо туныктышо-владкым да епископым колташ йодын. Тиде пашалан Мефодий ден Константиным ойыренит. Нуно тыште туныктеныт, кусарыме пашаштым шуеныт, вара Паннонийысе (кызыт Венгрийысе Балатон ер воктене) кундемыште илыше славян калык деке каеныт. Коцел лүман князь нунылан 50 тунемшым пуэн.

Тунам Рим ден Константинополь коклаште ваш умылымаш уда лийын. Изак-шоляк-владк пашам ышташышт латин-немыч духовенство

чаракым ыштылын. Тидлан мучашым ышташ манын, Римысе папа деке Константин шке тунемшыже-владк дене пырля каен.

Иисус Христосым пудалыме ыресыш кум йылме дене возымым шотыш налын, грек, латынь да акрет годсо еврей йылмым гына законныйлан шотленит. Венеций олаште Константинлан моло йылме-владкын правашт верч чот шогаш логалын. «Кажне калыкын шке письменностьшо лийшаш», –

ойлен тудо да пример шотеш армян, перс, ивер (грузин), копт, араб, сирий калыкым конден.

Святой Климентын мощыжым кондымыштым пален, Римыште нуным пеш пагален вашлийыныт. Папа Адриан II тошто славян йылмыш письменностьшо лиймым да тудым черке службо годым кучылташым сайлан шотлен. Изак-шоляк-владкын тунемшыштым священниклан шогалтеныт да Святой Петрын соборыштыжо тошто славян йылме дене I литургийым служитленыт.

Римыште Константин черланен да 869 ий 14 февральыште колен. А вес ийын Панноний да Моравий славян епархийын епископшылан Мефодийым шогалтеныт. Немыч епископ-владкын күштымышт почеш тудым казаматыш петыренит да тушто 2,5 ийым кученыт. Казамат гыч лукмеке, Мефодий шке епархийышкыже пörтылын да колымешкыже, 885 ий марте, христиан верам славян калык-шамычын йылмышт дене умбакыже шарен да пенгыдемден. Колымыж деч вара тунемшыже-владкым поктылаш тўгалыныт, нуно хорват да болгар калык деке каенит.

Князь Владимирын руш калыкым тынеш пуртымекеже, черке службылан йöрышö книга-владкым Болгарий гыч конденит. Славян калык-владк шке туныктышыштым порын шарнат. Москваште Мефодий ден Кириллын памятникыштым верандыме Славянский площадьыш Кремльысе Успенский собор гыч кажне ийын 24 майыште крестный ход лектеш, тушто молебен лиеш. Тиде кечын Славян письменностьын кечыжым Россий күкшытыштö чапланыше олаште черет дене палемдат. Йошкар-Оласе да Марий Элысе епархийыште Кирилло-Мефодиевский лудмашым эртарат, тушко шуко ег шке шымлымаш пашажым конда.

А.Чемекова ямдылен.

Шошын март тылзыштыже мландымбалысе калык коклаште йывыртываш ден ласкалык помыжалтыт. Кече шыргыжал колта, коклан мардеж пуал эрта, йурат толын кая. Йол йымалне мален кийыше ош лумат койын шемемеш, эркин шулен, вудыш савырна, коремлаш йоген кая. Чот куаныше шырчык-влак, шулдырыштым ваш пералтен, шке сылне мурыштым муралтен колтат.

Пүртүсын тыгай онгай сүретшым ончен, үмыреш йывыртен илымет веле шуэш.

Лач шучко ойгын гына нимогай пашаже уке. Тудлан тыгат, тугат йөра. Уке тудын шинчажат уке тудын пылышыжат, шүм-чонжат тудын уке. Шке шем тасмажым пүтыркала, Провой кундемашкат толеш. Иктын-весын ешыш пуреда. Памаш вуд гай шинчавудым йоктарыкта. Чаманен огыл тудо Васильевмытын ешымат: 2014 ий 30 мартыште 20 шагат жапыште Провой олан Святой Николай лүмеш черкыжын протоиерейже, 49 ияш Владимир ачан суртышкыжо пурен. Владимир ачанан илыш корныжым үмыр лугыч ыштен, шүмжын кырымым чарен. Тулыкеш кодыч шым йоча, ойгырен пытыше нунын авашт.

Ойган увер ола, ялла мучко шарлен. Владимир ачан ешыжын семынак калыкын ласкан малышаш йүд омыжо йомын, вуйжо пудыранен, кид-йол йыжындыме да чылт вийдыме лийын.

Владимир ачанан түсшө шинча ончылно сүретлалт шога: чатката кужу капкылан, йытыран шыргыжше чурийвылышан, яндар шүман, эре поро кумылан, ший да шортньо мут ден кутырен моштышо, ойган еным лыпландарен кумыландарыше, чыла калыкым йоратыше, чын илыш корныш утаралт лекташ туныктышо.

Мемнан тыгай духовный пастырь ачана 1964 ий 22 апрельште Ростов областысе Таганрог олаште шочын. Лу ияшак ача деч посна кодын, аваж ден коваже куштеныт, Юмо дене пырля илаш туныктеныт. 1984 ийыште Выборг олесе авиационный училищым тунем пытарен гынат, ушыштыжо священник лияш шонымаш пенгыдемын. Тиддеч вара Ленинград олесе духовный семинарийыш тунемаш пурен, чыла визытанлан экзаменым кучен. Но тунемаш логалын огыл. Кугу Новгород кундемесе Молочково селесе черкыште отец Анатолийлан түрлө семын польшкален: лудшо, мурышо, тыгак алтарник лийын шуктен, ордыжыштө вес пашамат ыштен.

Сольцы олесе Пророк Илья лүмеш черкыште Провой кундем гыч Галина лүман үдырым вашлийын. Тыге тудым Юмо Провой кундемаш конден.

Пенгыдын шонен пыштыме пашажым

шукташак шонен.

1990 ий 4 декабрьште Моско Патриархийын указже почеш, Казанский да Марийский епископ Анастасий Свято-Никольский кафедральный соборышто польшкален шогышо Владимирлан диакон саныш кидшым пыштен, а 1990 ий 6 декабрьште – священник лүмым налын. 1990 ий 13 декабрьште апостол Андрей Первозванный лүмеш пайрем кечын, Провой кундемесе Свято-Никольский черке светитлалт почылтын. 1990 ий 14 декабрьште 26 ияш иерей Владимир, епископ Анастасийын благословитлымыж почеш, мемнан черкыш үмырешлан толын. 19 декабрьште икымше службыжо эртен. 2003 ийыште Владимир ачанан чинже эшеат күш күзен, тудо протоиерей лүмым налын.

Пастырь пашаже 23 ий жапыште ятыр гана черкын наградыж дене күкшын аклалтын: набедренник, камилавке, наперсный крест, а 2011 ийыште – палице дене. Тидын нерген шагал ег гына пален.

Тудо шкеж нерген каласкалаш йоратен огыл, сандене ме паленжат огынал.

2013 ийыште Владимир олесе духовный семинарийым заочно тунем пытарен. Шотлен

пытарыдыме сай пашаже илышыштыже чыла ышталтын, чыла шукталтын улмаш, үмыржө гына күчыкрак лийын.

1 апрель - шүмлан чот неле, чеверласыме кече. Черке көргө калык дене тич темын, түжвалнат шотлен пытарыдыме ойгырышо калык вучен шоген. Кажне толшо енын кидыште - пеледыш ден сорта.

17 священник, поче-поче Евангелийым лудын, Юмым сөрвален. Илышыште ик айдемат языкдыме уке, лач ик Юмо гына. Сандене меат, уло-уке калык, духовный ачанан чыла языкшым кудалташ, чаманен, тудын чонжым утараш, Юмым шортын сөрваленна.

Йоратыме Владимир ачанан шүгарже Провой черке кудывечын эрвел могыр алтарьже ваштареш. Кок түрлө пушенге коклаште ынде тудо мыланна мундырчак коеш.

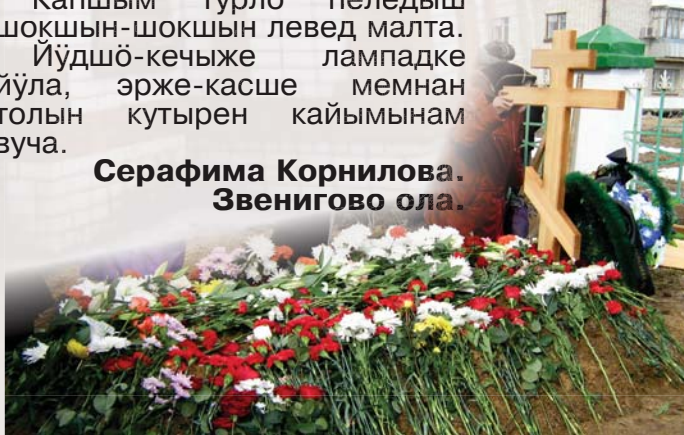
Капшым түрлө пеледыш шокшын-шокшын левед малта.

Йүдшө-кечыже лампадке йүла, эрже-касше мемнан толын кутырен кайымынам вуча.

**Серафима Корнилова.
Звенигово ола.**

**Владимир
ачана, чеверын**

Крестный ходым Провой кундем эреак вучен шога. Йошкар-Оласе да Марий Элысе архиепископ Иоаннын благословитлымыж почеш тений тудо латвизымше гана тарвана.

Крестный ход Юлсер кундеммысе Пöтьял села воктене верланыше Святой Гурий лүмеш черке гыч лектеш. Юмын Аван «Смоленский Седмиезерный» юмонажым нумалын, Иисуслан мурым тўшкан мурен, Морко кундемыш каят. Ончыл радамыште, Ыресым пенгыдын кўш нөлтен, таза капкылан пöръен-влак ошкылыт. Ырес почеш хоругвьем, тўрлö юмонам кидыш кучен але шўм пелен онгыш сакен, нангаят.

Юмын Аван «Смоленский Седмиезерный» юмонажын кайышаш йолгорныжо тўрлö шудо, пеледыш аршаш дене сöрастаралтеш. Ен-влакын погынен, Юмын сөрвален кайымыштлан верч крестный ходлан «йол ўмбалнысе черке» лүм пуалтын.

Кажне ийын Кугече пайрем деч вара Владимир Васильев ачана (тудлан кызыт Пылпомышысо Кугыжан верыште сай сандалык гына лийже) черкысе кўкшö амвон гыч калыкым тыге кумыланден: «Кö шке суртышкыжо крестный ходысо унам конда, малашыже верым пуа, шокшо мончаш олтен пурта, ноен пытыше йолжылан почкалтыш але куэ выныкым ыштен ямдыла, шокшо тамле мўй пушан чайым йўктен, пукшен луктеш, вургемым пуа - тудын ешыжлан Юмо языкше деч утаралташ кок пачаш пиалым колта, шўм-чонжыланат пояныкым пуа. Шинчаш койдымо

Аралыше Суксыжо тудын илыш корнысо поро пашажым шке книгашкыже возалтен шында». Владимир ача, Провой кундеммысе калыкым поген, крестный ходым вашляш Чуваш Отар ял марте коштыктен. Вашляш веле огыл, ужаташат крестный ход дене пырля Суслонгер, Мочалище села марте мемнам кумыланден, благословитлен нангаен. Святой вўд дене чывылтен, мыскарам ышташ пеш йöратен, ведра вўдымат вуйыш кумыктен, капкылым нöртен.

Владимир ачанан мутшым пенгыдын ушыш пышташ тыршена, крестный ходысо калыкым шке шочшо семьянак пеш йывыртен вучена. Ял калык деч ондакак оксам погена, ўстел чесым ямдылена. Толшо уна-влакым чурийышт дене веле огыл, лўмышт денат палена. Мутлан, тиде журналым компьютер дене сöрастарыше Денис Смирновым йочаж годсек палена. Ик крестный ход дечат кодын огыл. Изи Серафим шольыжымат ача-аваже кидыштыт нумал нангаеныт. Тыгак Волжский кундем гыч толшо, кажне Юмонам «чоп» шупшалаш йöратыше Юлиян шольымат шарнена. Шке ўмыржым илен эртарыше Георгий Филимонов журналист изанамат шарналтен колтена. Мондалтын

огыл Морко кундеммысе Очетов Леонтий ачан чара йолын корно дене куржшо, изи мўкш гай пеледышым йöратыше, Юмо Авалан пеледыш аршашым пöлеклыше, тудын корныжымат сöрастарен моштышо Таня ўдыржат. Юмо тыге мемнам шукыштым ваш ыштен, еш денат келшен илаш пўрен.

Крестный ход дене кайыше-влак тыглай паломник огытыл, ыресым нумалше, Юмылан ўшаныше, тудым чот йöратыше, тудын лўмжö верч тўрлö нелылыкым сөген моштышо: мардежан, йўран игечым, лавыран корным але когартыше кечан шокшым чытен лекше, оза дек малаш шогалме верыште кычалтылдыме ен улыт. Тыге, ик ялым коден, вес ялыш вончен, селалаш

да посёлкыш крестный ход вашкен, умбак да умбакырак ончык каен.

Ойырлаш жап шумек, шўм-чон вургыж пырткен йўла, шинчавўдат лектеш, эшеат изиш пырля ончык каен колтымо шуэш, кечыжат кас велкыла шинчеш, ешат, волькыат ушеш возеш, мöнгышкö ойырлен каяш логалеш. Але те шонедат, нине ен-влакын суртышт, йырангышт, тўрлö сомылкашт, йöратыме пелашышт да йочашт уке? Нуно пенгыдын палат: шенгелан кодшо чыла паша ышталт шукта, Юмо шке польшыкалышыжым колта, крестный ходыш мийыдыме-влакым пок-тен шуын, эртен каяш полша.

Ожнысек калык пален ила: крестный ход мланде ўмбалне эрта гын, тўрлö чудо лиеда, а мланде йымалне тиде жапыште тамык вер чытырен шога. Серафим Саровскийын

аваже Юмылан чот ўшанымыж дене пеш нелын черланыше эргыжым крестный ход ден толшо Юмона йымалан пыштен. Тыге гына тудын илышыжым утарен коден, тазалыкшым пöртылтен кертын.

Кö Юмын пагала, лўдын, ўшанен ила, тудо содоррак Юмона йымак кок-кум гана сукен шинчын, благословенийым налын кодаш тырша. Нимом палыдыме, палашат тыршыдыме енге тугак ончен, корно öрдыжеш шоген кодеш. Машина дене кудалше южо енге, мыйым огыт пале манше гай, шогалде, кудал эрташ тырша. Лач пасусо кўтўштö мутланен моштыдымо вольык, крестный ходын кайымым ужын, ала-мом шижын, икмыняр жап ончен шога, а вара, кугун мўгырен, крестный ходым пок-тен шуын, почеш пырля каяш тырша.

Мландымбалне илыше чыла айдеме, айста волык деч ушанрак лийына!

**Серафима Корнилова.
Провой кундем.**

Мутер:

Хоругвь - православный черкысе тисте. Тушто Иисус Христосым, Юмын Авам але святой-влакын образыштым сўретлыме.

Айста ушанрак лийына

**«Волжск-Морко»
крестный ход**

МАЙ. ЧЕРКЕ ПАЙРЕМ

2 май – Москвасе поро Матрона аванан кечыже.

4 май – Миром нумалше ўдырамаш-влакын арняшт.

6 май – Чот орланыше святой Георгий Победоносцым шарныме кече.

Юмын Аван «Иверский» юмонажын кечыже.

8 май – Апостол да евангелист Маркын кечыже.

9 май – Сарыште колышо салтак-влакым уштымаш.

Святитель Стефан Великопермскийын кечыже.

12 май – Кизик олаште орланыше 9 мученикын кечыже.

13 май – Зеведейын Иаковшо апостолын да святитель Игнатий Брянчаниновын кечышт.

14 май – Юмын Аван Мирносицкий юмонаже лүмеш пайрем.

18 май – Юмын Аван "Йуын пытарыдыме Чаше" (Неупиваемая Чаша) юмонажын кечыже.

21 май – Апостол да евангелист Иоанн Богословын кечыже.

22 май – Святитель Николай Чудотворецын

кечыже.

24 май – Апостол-влак дене иктөр улшо Мефодий ден Кириллын, славян калыкын туныктышыштын, кечышт.

Москван да уло Российын Святейший Патриархше Кириллын святойжын кечыже.

25 май – Москван да уло Российын патриархше, священномученик Ермогенын кечыже.

29 май – Господьын Пылпомышко чапландаралт нөлталтмыже.

Святой Стефан Великопермский

Святой Стефан 1346 ийыште Кугу Устюгышто шочын.

Тудым изиж годымак молитвам лудаш туныктенит, Святой Возымашым йоратен колыштын. Вара соборный черкыште лудшылан шогалтенит. Григорий Богослов лүмеш

монастырьысе послушник Стефаным 1365 ийыште Ростовысо епископ Парфений монашеский постриглан ойырен налын. Вет самырык ег Святой Возымашым кумылын шымлэн, үнышö, кумалаш да поро пашам ышташ йоратыше лийын. Чын Юмын палыдыме зырян калыкым Христосын волгыдыж деке кондаш шонен, Юмылан служитлыме годым кучылтмо книга-влакым зырян йылмышке кусарен.

Коломенский епископ Герасим, кидым

пыштен, Стефаным иеромонах саныш шогалтен, миссионер сомылым шукташ суапландарен. Святой Стефан 1379 ийыште

Перьм кундемыш кая. Чын Юмын палыдыме зырян-влак тунам вүд ден туллан кумалыныт, тун юмыштлан кужыч гыч ыштыме «шөртнө ўдырамашым» шотленит.

Миссионер пашажым шукташ толмо икымше верже Пырас (кызытсе Котлас) кундем лийын. Стефан зырян йылмым пален, калык дене шочмо йылмыже дене мутланен, сандене тудым порын вашлийыныт. Туге гынат, тунгалтыште пашаже нелын каен. Христосын ик чын Юмо улмыжым зырян калык нигузе умылен кертын огыл, вет нуно шуко истуканлан кумалыныт. Зырян кокла гыч лекше южо енге Стефанлан учым ыштен, тудым йулалташат шонен. Святой Стефан Юмылан келгын ўшанен, проста зырян калыкым йоратымыж верч чыла йосылыкым чытен. Тыге ег-влакын чоныштым пушкыдемден, Юмо деке лишемден, тыште илыше калыкым тынеш пуртен.

Иерей Игорь Сапаев.

2014 ий, Волжск-Морко крестный ходын радамже

25 май, рушарня: Волжск – Купсола (Эмеково).

26 май, шочмо: Купсола – Эсмекпляк (Исменца).

27 май, кушкыжмо: Эсмекпляк – Звенигово.

28 май, вүргече: Звенигово – Чакмарий (Красный Яр).

29 май, изарня: Чакмарий – Кужмарий.

30 май, кугарня: Кужмарий – Кожласола (Красногорский).

31 май, шуматкече: Кожласола – Шолэнгер

1 июнь, рушарня: Шолэнгер – Мочалище.

2 июнь, шочмо: Мочалище – Октябрьский.

3 июнь, кушкыжмо: Октябрьский – Кужмарий.

4 июнь, вүргече: Кужмарий – ОсипСола.

5 июнь, изарня: ОсипСола – Кожлаер.

6 июнь, кугарня: Кожлаер

Кокласола (Коркатово).

7 июнь, шуматкече: Кокласола – Арын.

8 июнь, рушарня: Арын (Литургий).

9 июнь, шочмо: Арын – Азьял.

10 июнь, кушкыжмо: Азьял (Литургий) – Морко.

11 июнь, вүргече: Морко – Ер умбал.

12 июнь, изарня: Ер умбал – Нуж Ключ.

13 июнь, кугарня: Нуж Ключ – Шиньша.

14 июнь, шуматкече: Шиньша.

Юмын Ава, Тылат кумалам

Юмын Ава, мый Тылат кумалам.
Тыйынат он пелен падыраш –
чон саска.

Аралтыш улат суртыштем,
чоныштем.

Алал кумыл дене кавашке ончем.
Юмын Ава, йүкемым колат?
Эн шерге пиалым, куатым йодам.
Шочшем-шамычлан поро ныжыл
ава

Ўмырешлан лийнем, чонем
тидым ойла.

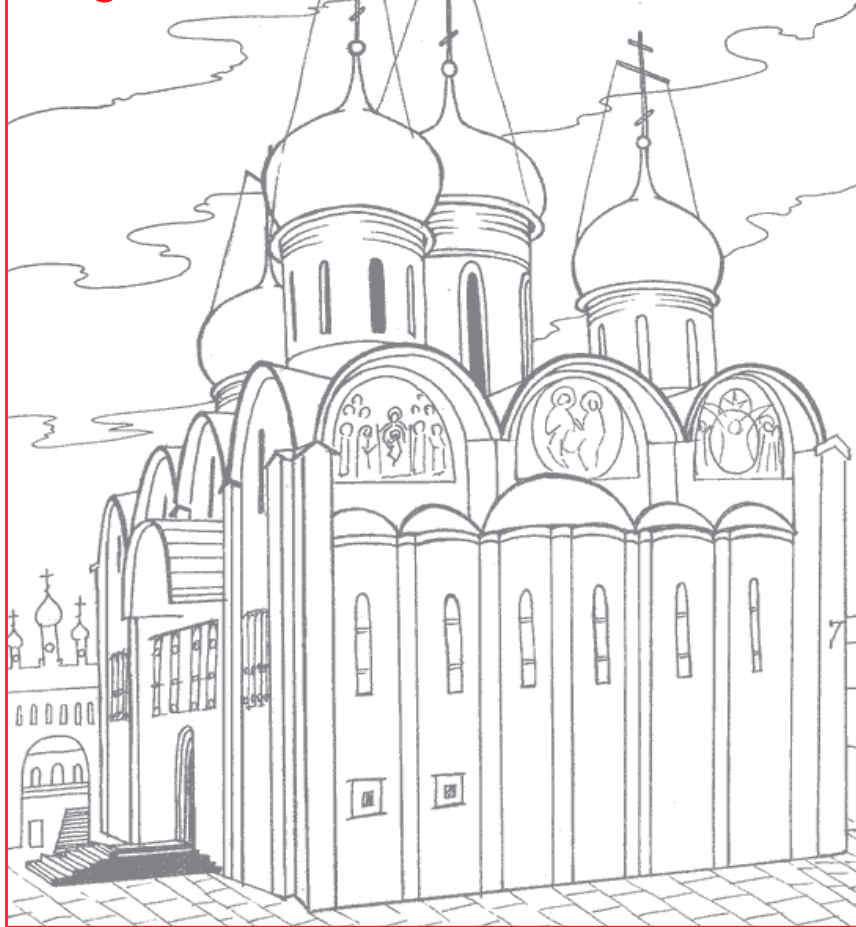
Ала шуко тор погынен ончылнем,
Мый поро да ныжыл мут ден
эрыктем.

Таза лийышт падыраш-влак –
шүмем,

Кугорнышто нуным арале,
Суксем!

Татьяна Пчёлкина.

Куанен чыялтена

Туныктен каласыме шомак

Ушан шонгыенлан ик ег вуйым шийын:

– Мый йылмем кучен ом мошто манын, чылан ойлат, мыйым шоячылан шотлат. Викшым каласаш гын, тыште чынжат уло. Мый илышыштем шуко осалым ойленам. Шонен шуктыде ыштымем ынде төрлаташ лиеш мо?

Шонгыен тудлан тыге манын:

– Төшакым нал, тудым эн кўкшө пөртвуйыш кўзыкто да пунжым мардеж почеш шалатен колто. Вара мый декем тол, мый тыйым вучаш тўналам.

Енет мо кўштымым писын шуктен, шонго деке куаныше пörтылын да йодын: «Мый ынде чыла төрлатышым мо?»

– Уке, тиде але тўналтыш веле. Ынде тыланет каяш да чыла пуным погаш кўлеш, тунам гына ыштыме осалетым төрлатен кертат, – вашештен шонгыен.

Енет чот öрын ончалын да, кузе кызыт тудым туныктенит, умылен.

“Шүм-чон изолык”

Марий православный журнал

Учредитель: “Руш Православный Черкын Йошкар-Оласе да Марий Элысе епархийже (Московский Патриархат)” религиозный организаций.

Журнал зарегистрирован Управлением Федеральной службы по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций по Республике Марий Эл, свидетельство о регистрации ПИ № ТУ 12-0164 от 12 декабря 2013 года.

Редакцийын адресше: 424002, Йошкар-Ола, Вознесенский урем, 81, 224 каб.

тел.: 45-39-54. **E-mail:** marlagazet@mail.ru

Интернетыште сайт: eparhia.ter12.ru

Редакционный советым вуйлатыше: иерей Николай Чузаев.

Редакционный совет: иерей Игорь Сапаев, А.Титов, Н.Федосеева, А.Чемекова, А.Эманова.

Компьютер дене келыштарыше: Д.Смирнов.

**РЕДАКЦИЙ ЙОДЕШ: ГАЗЕТЫМ ШАЛА
КЫШКЫЛТАШ ОGYЛ. ЛУДЫНАТ - ВЕСЫЛАН ПУ!**

Тираж: 1500 экз.